

MEIE MATS

Tallinn, Harju, 46/15 ♦ Nädalleht ♦ 18 aastakäik ♦ 1920 ♦ Oktoober, 16 ♦ Nr. 84 (266)

Gori fotograafia.

Mihkel Rumba.

Waat', just seesama Mihkel Rumba
kongressil awas oma pumba
ja tahtis mängi elewanti,
et saawutada kiitusmanti.
Tal oli edu — iga frant
tal hüüdis: „Waat', kus elewant!”
Kuid elewant ei pidanud takti,

ei wõtnud arwes seda fakti,
et folki näkku priitsida
on keel'tud elewandil ka.
Ja nüüd ta asetakse puuri,
kus õpetakse tal kultuuri.
Siis taltsutatult, waat', kus jant —
tast saab ehk koduelewant!

Gori.

Prokuröör.

Luise Westkirchi romaan. (Järg)

Ta ei suutnud koju jääda. Ta läks sinna ainult teisi riideid selga panema, kuid hoidis selle juures Eddaga kokku saamast. Ta ei teadnud, kuidas seda sellele puhtale neiu teatada. Ja kõige pealt ihkas ta tött kuulda, nii selgesti, nagu seda inimesed talle ütelda võisid. Ta wõttis lähena woorimehe ja sõitis isiklikult tuntud politseiülemale juurde.

See oli kodus ja wõttis ta kohe wastu.

Ta nägu oli väga tõsine.

„Ma tean, mis pärast tulete, herra krahw.“ Ta tähendas tooli peale. „Uskuge mind, mul on Teie wastu tõsine kaastunne.“

Kracht wajus wäsinult toolile.

„Meie ei taha palju sõnu teha; kas wõite mulle mõnesugust lootust anda?“

Politseiülem kehtas õlgu.

„Ma ei wõi paraku salata, et asi prokuröör von Tüngenile väga paha on. Ülekuulamisel, mida kohe peale wangistamist toimetati, tuli ainult süüdistusi kuuldawale, niipalju kui ta üleüldse küsimiste peale wastas. See herra, kes tema käest mängus 20.000 wõitis, on keegi sinne spordimees ja endine ohwitser. See kuulati ka üle ja seletab, et ta wõlg talle ainult tuhatmargalistes makstud. Teie mäletate, et Marhenkel tapmise puhul kakskümmend tuhat kaasas olid. Sellegi pärast loodan, et siin mõni eksitus on. Aga herra v. Tüngeni kangekaelne waikimine selle üle, mis otstarbel ta 25. sept. Siebenhausenis käis ja kust ta raha sai, suurendab kahtlust, nii et juristina selgesti wõib aru saada, mis see tõrkumine asja kohta tähendab.“

„Teie usute — usute tõesti —“

Adalbert Kracht kogeles ärewuse pärast.

„Mina ei usu midagi, armas krahw. Ainult peate isegi tunnistama, et asjaolud liig täpisealt kokku trehwawad. Teie õpoeg kingib tüdrukule heas tujus loosi. See võidab. Ta ise on samal ajal suures kimbatuses raha asjus ja katsub seda ilmaaegu muretseda. Kindlaks on tehtud, et ta 25. sept. seda summat advokat Gerlachilt laenuks palus. Pärast lõunat on ta Siebenhausenis. Ta sõidab elektriteel ainult kuni Wifflinghausen. Seal üürib ta ratta, et keegi teda ei märkaks. See sünnib weerand neli. Kell pool neli tapetakse Marhenke. Kell pool kuus näeb keegi tunnistaja teda tulise rutuga Siebenhausenist Bantelni sõitwat. Kell pool üksteiskümmend hulgub ta Mülleri põllu ligidal, kust pärast Marhenke surnukeha leiti. Kell 11 wõtab ta metsast jalgratta ja kihutab tulise kiiruga Leiningenisse. Järgmisel hommikul maksab ta wõia kinni. Ja selle kõige kohta keeldub ta seletust andmast. Teie näete —“

„On ta — üles tunnistanud?“ küsis Kracht.

Politseiülem aimas enam neid sõnu kui ta neid kuulis.

Ta raputas pead.

„Mõrtsukatõõd salgab ta kangekaelselt. Ta salgab ka, et ta trükikirjaga kirja kirjutanud, mis tapetu 25. sept. sai. Aga kui herra v. Tüngen ei suuda asjalikku seletust anda oma wiibimise üle tapapäewal wõi kui mõni teine mõrtsukana ei ilmu, siis — Teie mõistate —“

Kracht tõusis üles.

„Jah, mõistan. Oigemini: ei mõista. Ja kui ma sada aastat wanaks saan, sellest ma aru ei saa.“

„Kriminaal-arwustik on niisuguste psüholoogiliste mõistatuste poolest rikas,“ ütles politseiülem.

„Kas lubate mulle teatada, kui asjasse pööre tuleb, see tähendab, kui leitakse —“

„Niipea kui asi hea poole pöörab, ütlen Teile seda telefoni läbi.“

„Täna. Ma tunnen, et Teie pööret ei oota.“

„Meie, politseimehed, muutume kergesti pessimistideks. Näeme ju inimesi ainult harwa heast küljest. Aga ärge sellepärast weel lootust kaotage!“

Teener õmus ja teatas majaherrale midagi.

Politseiülem pööras Krachti poole.

„Wabandage mind silmapilguks. Käskisin, et mulle kohe teatataks, mis tagajärg Tüngeni korteri läbiotsimisel oli. Kommissar Walter on praegu siin.“

„Olge nii lahke,“ ütles Kracht kustuwal häälel.

Politseiülem lühike äraolek näis lõpmata olewat. Rahutult liigutas krahw jalgu, keerutas sõrmust sõrmes, iga muskel pingul ootuses, teada saada, otsusele jõuda — mees, kelle siht ja tee alati oli otsekohene ja selge olnud.

Paberileheke käes, tuli politseiülem tagasi. Ta nägu oli wõel tõsisem kui enne.

„Asi ei ole weel üsna kindel. Herra v. Tüngeni paberid on pitseeritud ja uuritakse weel läbi. Üks kiri torkas kommissarile kohe esimese pilguga silma, kui ta ühe erakirjadega täidetud sahtli lahti tegi, oma lihtsuse, wiletsa kirja ja wale õigekirjutuse poolest. Siin ta on. Näitan Teile seda usaldawalt. Et niisugune fark mees kui Tüngen sellel alal on hoidnud, seda asja ei oska ma enesele seletada. Olge head, lugege!“

Kracht wõttis lehe, ja kuna ta seda luges, hakkas ta käsi wärisema.

„Austatud herra parun!“

Ehk ma küll Teist enam kaua aega midagi pole kuulnud, ei wõi ma Teile ometi kirjutamata jätta. Ja Teie ei tohi mulle seda pahaks panna, et ma Teile pean teatama, et loos, mis mulle lahkesti kinkisite, mulle õnne on toonud. Olen temaga 20.000 marka wõitnud. Ja mul on selle üle tuline hea meel, et ma nüüd enam waene rott ei ole. Ja selle eest wõlgnen ma Teile tänu ja wististi rõõmustate ka Teile selle üle. Sellepärast ma kirjutangi. Ja ma lähen homme koha pealt ära Bantelni ema juurde ja oleksin väga õnnelik, kui ma Teid raha eest

ise saaksin tänada. Ja ma olen Teie vastu alati hea olnud ja oleksin seda ka siis olnud, kui Teie mulle seda loosi ei oleks kinkinud. Sest Teie olite minu vastu alati peen ja hea. Ja nüüd lõpetan ma.

Teie tänulik

Doora Marhenke.“

Kracht pööras ümbriku ümber ja luges postitemplilt: „Siebenhausen. 24.9.00. 9—10 ö.“

Pikkamisi andis ta kirja politseiülemale tagasi, pikkamisi, lõdisewail põlwil, tõusis ta üles. See kiwi on talle otsustaw. Kui ta weel oli kahe wahel olnud, nüüd ei kahelnud ta enam!

Silmapiilgu walitses meeste wahel raske wai kus, mis enam kõneles kui sõnad. Siis küsis krahw Kracht ennast sirgeks ajades:

„Tohin ma wangi waatama minna?“

Politseiülem wastas talle näkku, ja jälle said nad üksteisest sõnatult aru.

„Jah.“

„Weel täna? — Mulle on tähtjas, et ma teda weel täna näen!“

Teine wiiwitas silmapilgu. Siis astus ta laua juurde.

„Annan Teile paar rida wangimaja ülemale kaasa. Külaskäigutund on mööda.“

Kracht pigistas ta kätt.

„Ma tänan Teid kõige eest. Weel kord: suur tänu!“

Kracht seisis jälle tänawal. Äkiline nõrkuse tunne waldas teda ja talle tuli meelde, et harilik lõunatund mööda oli. Aga ta ei wõinud koju minna ja Eddale ennast näidata.

Ta astus ühte kauplusesse ja teatas telefoni läbi koju, et teda ei oodataks. Siis sõi ta ühes restoranis, kus ta kindel oli, et tuttawaid eest ei leia.

Ja siis pidi ta kord ometi koju minema. Peaegu kartlikult läks ta trepist üles. Edda, kes ta sammud ära tundis, ilmus oma toast.

„Ma loodan, et see midagi paha ei olnud, mis sind koju tulemast takistas, onu?“

Krahw pööras ümber ja silmitses teda uuriwalt. Ei, neiu ei teadnud weel midagi. Weel ei olnud õhtulehed laiali kantud ja siia linna äärde ei olnud teade weel jõudnud. Tema aga ei tahtnud seda neiule ütelda — praegu mitte — wõib olla pärast, kui ta neiule ka wõis teatada, et Paul oma süü juba oli lepitanud. Siis, siis — mitte warem!“

„Äriasjad, laps, äriasjad,“ wastas ta tõrju des. „Pean nüüd ka kohe jälle edasi minema. Tulin ainult millegi järele, mis maha olin unustanud.“

„Rääkisid sa Pauliga?“

„Pärast. Jäta mu nüüd üksi.“

Ta astus tuppale, awas raamatukapi, wõttis sealt ühe asja wälja ja pani selle palitutasku. Ja siis lahkus ta jälle majast ning pööras wangimaja poole.

Politseiülema kiri awas talle wärawad. Wangiwaht awas ka Tüngeni kongi.

See istus krahwi sissetulekul käsipõsekile ja lõdwalt. Sest wiimaste kuude wõitlus oli ta lõd waks teinud. Nüüd oli otsus tulnud. Ja kui see otsus tähendaski hukatust — ta kergendas ometi.

Krachts tulekul kargas ta püsti. Nõrk rõõmupuna wärwis ta kahwatanud palgeid.

„Sina, onu! Sina tuled minu juurde?“

„Jah.“

Tüngen tähendas pingile.

„Istu. See on sinu poolt suur lahkus, et tulid, wäga suur lahkus. Ma tänan sind.“

„Kracht jäi laua juurde seisma.“

„Sina oled minu õe poeg. Arwasin tarwilikuks järele waadata, kas sul ka kõik on, mis sulle tarwis läheb. Niisugustel eba — ebaharilikudel elujuhtumistel unustatakse tihti kõige tarwilikumad asjad.“

Mingisugust liikumist ei olnud Krachts tarretul näol. See oli kui kiwist. Käed olid tal kõwasti rinnal.

Prokuröörile pidi see tarduwus silma paistma.

„Onu, usu mind, et mu süda walutab mure pärast, mis ma sulle teen. Ja seda usu ka, et mis ma teha suutsin, et seda õnnetust ära hoida, seda olen ma ka teinud ju kuude kaupa. Issand Jumal, need kuud, mil ma elasin nagu timuka kirwe all! Ja kõik asjata! Asjata! — Kergemeelne olen ma olnud, trahwiwäärt kergemeelne! Aga minu elu õnn, tulewik, nagu neid harwa leidub, maksawad selle eest. Mina olen tasa. Tõesti, kui midagi kättetasumise sarnast olemas on, siis wõin ma ütelda, et olen tasa.“

Kracht tegi käega tõrjuwa liigutuse.

„Arme selle üle räägime. Sõnad ei muuda midagi. Ainus asi, mis tähtjas, on weel see, et sul kõik on, mida tarwitad.“

„Mida tarwitan? — Mis ma siis weel tarwitan?“

Kracht kuulatas wahi sammusid, mis kaugenesisid. Tummalt kahmas ta rinnataskusse ja pani rahulikult rewolwri lauale.

Tüngen nägi seda ja kahwatas. Siis hakkas ta naerma.

„See? Nii on siis sinu arwamine? — Hea küll. Kah hea. Jah, tõesti hea. Wõib olla — wõib olla, et teda tarwitan.“

„Wõib olla?“ küsis Kracht ja waatas teepojale otsekohe näkku. „Mina arwan: wististi. Kui mitte autunde pärast, häbi pärast — siis tarkuse pärast.“

„Jah, usud sa siis — usud sa, et mina, mina — selle tüdruku ära tapsin?“

„Arme sellest räägime. Ma ei soowi, et üks minu omastest kõige muu kõrwal ennast ka weel walega alandab. Mina ei küsi midagi. Sina ära ka wasta.“

Tõesti — sa usud —“

(Järgneb.)

Sügisene.

(Ühese äraiganenud süütusele).

Wuaalis mustas tänawatel harwa
Näen kergelt ruttamas sind kiirel sammul;
Su pilgust soojast armas mulle Narwa
Kui hüatsindid õrnad sügisammul...

Kui tähte kaugenewat hiilin järgi
Sind, kuni walgesse ja kaod saali
Ja kordinate warjult juukste pärgi
Taas paista lafed, nagu peenet maali...

Täis leekisid bengaalseid seisan hetke,
Sind õnnistades astun sammu nõrke,
Siis, hurmast tabades end, tunnen häbi...
End tundes põletud su armust läbi.

Wuaalis mustas tänawatel harwa
Näen wahel ruttamas sind kiirel sammul.
Su pilgust soojast armas mulle Narwa
Kui hüatsindid õrnad sügisammul...

J. Höbelaisk.

Sügisliblikate.

Ju lendwad päewad wihatud, kui kärbsje kart
oktoobris. Hall ja armetu on taewa hari.
Õös pidustawad kõsks külma kogud
ja süngel niiskust nõretawad pilwe pugud.
Weel wilgub üksik tuli, wilgub minu toas,
kui kurwas kõrbes hirmunud oaas...

Mu rütmuste rubiinid,
on tšhekileiwa kuju.
Mu loogika jasmiinid,
mu tühja tasku tuju...

Õõliblik lehwib tuse süüta walgel,
kui kleidisaba plika julgel jaigel..
Mis laskuwad mu peale laest,
kui nõretades roojast, nõest.
Meel hirmam õid kamadel, kuid taimeid sümül
mis on suwi?

Mu tuwil

Sind waldanud on tõmmud, walged wäed,
sind käperdanud parem-pahempooljed käed..
Sa oled templis luud, ja oled mäda,
Sa raha, terwise, jõu, ööde, häda.
Su ideaal on iga poisinolk,
kel taskus raha, hinges folk...
...Ja lendwad päewad kurwad, nagu kärbsjekari.
Ju punetab oktoobri koidu hari!
Mu toas kustub tuli, kaduwad õõliblikad.
Wast päewa aimes, joowid, ilusamad, puhutamad.

P. pois.

Kuulujutu.

Küll om nüid iki nii asjaksse ullu,
mis me maale ofsage kätte tullu.
Wanaft töiwe nooriku parunit ja krahwe,
nüid mudku lopsites niigrit ja ahwe.
Kullaksse, pia n'd iki, pia!
Ega's mia, mitte mia, mitte mia
Sedä juttu es ürgä.
Sii seis üten lehen
peris trükitu lehen,
ja kik imeldiwe luggeden,
üitstõisi päiega tuggeden
kõrra.
Mia 'i mälete, kes sii siit lõit' peräst Tõrwa,
sis olli ühisuse poen wõlles aetu,
jääll olli liikmille tallanahka wiil jäetu.
Üits olli saanu õige paksu tugewe talla.
Mia 'i mälete — katesada marga iist wõi alla.
Sis üits Elme miis olli kõnelde tiidän,
et „raba aam“ siast putru ollew kiitän.
Temä ollew' üte Karksiime'e käest kuulu,
kes Pärnust Nuia räimekuurmag' tullu.
Sel ollew' Tal'ina madrusse jutustenu.
Just kui miule midägi putuss tõne.

En Adm.

Tuli.

Näeh, wirisep pähle, kui wirisei pörss!
Ei lää tal wiil stande süük nukki.
Iki üits ädä... Kui kärnan os kärss.
Ei saa aru üüst päewäst ta sukki.
Palk ollew wäike... Kes miul palka mäs?
Sõdgi iist teeni, näe waewa ku konn.
— Ah, ja wana kawal karwane kass,
kost sii sul ette om kasunu ponn?
Meil kaswaw' sellä pääl küiträ, sul kõttu.
Mis pele sia sis siin ilma olt tettu,
et sa kik asja wiat pahupidi
ja igistet sängin selipidi?
— Kellel jellega asja, mis mia wahel tü?
— Ei kedägi — kulle n'd — ei kedägi.
Tulli esi nõnda kõne pääl ette,
ega's selleprest ei masja meil pahande mitte.
Olem' kik waewage lewä tiinjä —
pereme'e, poppi, ku siapoiisi siin jo.
Üits teenip küstege, tõne masjap tõsen ilman üstege;
mõni wõltsi mängin, mõni selitti sängin,
kudas nüid kennigi õppin ja mõstap.
Aga ime, et mõnel nalg-waew kõttu tõstap.
Sedä 'i tiit küll, kost sii piass tuleme?
— No, küll sa näet, kawwas su laulu siin kuuleme!
— Jah, mis jääll tetä! Sis aame toru torka.
Es me muul koskil jälle sõrme sisse sorka..

En Adm.

Parlamentline joonealune.

Pilge on poliitilise elu lantsett.

Kuid asjata on pilgata pärast, kui lollus tehtud ja teda enam muuta ei saa.

Lolluse eest ei ole aga, nagu seniajani Toompea näidanud on, ka suured mehed garanteeritud.

Et pilkelantsettiga veel õigel ajal nii mõndagi lollust läbi lõigata, otsustas Meie Mats ise Riigikogusse minna. Ja seadis kandidaatide nimekirja kokku:

- 1) Kiwilombi Ints
- 2) Hans von Käkk
- 3) Eduard Troonia
- 4) Richard Kullerkupp
- 5) B. del M.

Nimekiri muidugi seaduslikult õigete nimedega ja 53 allkirjaga.

Nimekirjade vastuvõtmine pidi väljakuulustuse järele Toompeal 10. okt. kell 10 homm. algama. Kui „Meie Matsi“ esitaja aga kell 10,5 min. kohale jõudis — meelega wiis minutit wiivitades, sest iga äri ja asjanduse uste lahtitegemine võtab ka oma aja — ei olnud komitees kedagi. Üks daamike, kes kahje ruumi wahet läks, teatas, et herrad hiljem tulla ja teine daamike waatles „Meie Matsi“ esitajat ühest teisest toast, kui imelooma.

Polnud parata, „Meie Matsi“ esitaja pööras tagasi, tülles trepist alla tigujammul, et wast ehk tuleb mõni komitee kõrgeausus trepil wõi ukselegi wastu, kuid wõta näpust! Ei trepil, ei läwel, ei väljas kah mitte. Wene kiriku küll sisse ei wadanud. Kuid ega's aeg raisata ole. Aeg on kallim, kui raha. Ei aidanud muud, kui tuli nimekirja postile wiia ja postiga saata.

— 000 —

Päewasündmuste kupleed.

Henrik Saar (Ints).

Igapäew ja lehest loed, et näe siin wõi seal mõne kroonu kohta peal pole asjad heal. Mõtelge, kui wäljamaa ka oskaks Eesti keelt ja ta meie lehti loeks, mis siis häält küll teeks?!

Oh, pole ikka asi mitte nõnda hull!
Eks see de jure tule ükskord küll,
weel las' me kaswame,
las' mängime,
las' õpime.
Eesti on juba
saand suitsu luba —
mammapoeg ikka weel.

*

Esitused wäljamaal meil õige toredad. Oma toredusega kasulikud nad. Sterlingnaelad, kullafondid sinna weerewad, siiski wõõrad tulelondil ots'wad Eestimaa!

Oh, pole ikka asi mitte nõnda hull!
Riigikassa põhjas pole käes weel null.
Eks Eestimaa
ja riik nüüd ka —
las' piibuta!
Eks ju weel saksa
rahwas meil maksu —
saksa weel mängi saab.

*

Warsti tali käes on wali, kuid kust wõtate, misga ahju kütate? — Pole puid — he-he!
Põlewikiwi ka'i saa iwi — puudus sellest ka, ainult mõni wedur käib meil põlewkiwiga.

Oh, pole ikka asi mitte nõnda hull!
Riigil on hulka metsi ja puid küll.
Oh, oleks sina juut,
peaks suud,

siis saaks puud.
Kui külmad sa,
siis wihasta,
sooja siis saad sa ka!

*

Nõnda meil wiist armsas Eestis ainult olla wõib, et kui wärske lõikus käes, kallimaks läheb leib. On teil lootus, et hind langeb tusew kewadel? kolmesaja marga peal' üles tõuseb küll.

Oh, pole ikka asi mitte nõnda hull!
Eestis on samagonniks wilja küll.
Eesti ju wäljamaa
ja hinnamaa,
et osta 'i saa.
Wäljamaa wili,
kui laastutuli,
kohule — markisett.

*

*

Jälle Toompeal tehtud mõllu —
jälle koot läind puhkuselle.
Ega's nõnda jonniga
me oma riigig' kaugel' saa!
Walimised juba ligi,
parteimeestel seljas higi.
Ast, näe, Setu keelega
wellesti läheb otjima.

Ajalehed kalliks läawad.
Warsti meie filmad näewad,
et ka meil, kui Wenemaal,
ajaleht weel seina peal.

Hullud tantsud! Hullud tantsud,
mida tants'wad Annid, Hansud...
Warsti tants'tak cheek-to-cheek,
kahkekürug' kamelit.

— 000 —

Ehted.

Richard Kullerkupp.

1.

Sanglepa-Mari ütles oma peigmehele Pajju-Juhanile:

„Juhan, kui sa tõega mind armastad, siis ostad mulle niisuguse sülega kübara kui Langa-Juulil, kes linnast tui wanemaid vaatama.“

Juhani nägu tõmbas tõsiseks ja ta küsis hirmuga:

„Kas samasuguste pikkade, terawate nõeltega, nagu Juultgi kübaras?“

„Ja, niisamuguste nõeltega. Ja kui sa mulle veel suuremat armastust tahad üles näidata, siis ostad ka korseti.“

„Korseti — mis riist see on?“

„Niisugune asi, mis annab kehale ilusa wormi, nagu südikauks süldiwedelase või soolikas worstitangule. Ja kui sa veel-weel suuremat armastust tahad ilmutada, siis ostad mulle lokikäärid — niisugused tangid, milledega juukseid tehakse kahru. Ja väiksed kingad ostad, et jalad näeksid wälja kui warblased. Ja ostad veel kuldsed hambad.“

Juhan kuulas kui rabatud. Ta kahles oma mõrvoja mõistuses; siis ütles:

„Aga kui ma ei osta?“

„Siis... siis ei saa minust sulle naist,“ wastas Marie kindlalt.

Walitses waikus. Juhan sügas kukalt. Tal oli kahju Mariist lahkuda, kuid ka neid asju Mariile osta, näis talle wõimata. Ei, mitte rahas ei seisnud wõimatus, sest seda puru oli Juhani küll ja enam kui küll, waid selles, et mis naine saab jarnasest neiu, kes tahab väikseid kingi, kuldhambaid, lokikäära ja korsetti. See oli enam kui hullus!

„Noh,“ küsis Mari, „kas annad wastuse?“

„Ons sellega na häda?“ puikles Juhan.

„No muidugi on.“

„Siis... olgu peale... ma ostan sulle need asjad.“

Mari andis Juhani mõned musud ja ruttas siis wälja loomi talitama. Juhan aga istus nukral meelil pingile ja mõtles, kui weider oleks, kui Mari talitab laudas, wirtsja sees, peened linna kingad jalas, kübar peas, juuksed kahrus, aga huulte wahel hiilgawad kuldhambad.

2.

Nädal hiljem andis Juhan Mariile rahapaki, ühe kirja, mõned pambud ja ütles:

„Nüüd sõida linna ja osta need asjad, mis tahjsid. Minu õde elab linnas ja tema saab aitamata sind neid asju osta. Mine siis kõige pealt tema juure ja anna see kiri ja need pakid tema kätte.“

Mari wõttis õnnelikuna raha, kirja, pambud ja läks waksali, kuhu Juhan teda saatis. Seal istus wagunisse ja jättis armsamaga jumalaga.

Mõni tund hiljem peatas rong linnas. Marit aga terwitas waksalis Juhani õde Olga.

Olga wiis tulewase wennanaise oma juure. Seal awas pambud ja kirja. Pampudes leidis kümme naela wõid, puud niisugahu, kakskümmend naela tangu ja sada muna. Kirjas leidis aga järgmist:

„Kallis õde! Palju terwisid sinule, sinu mehele, mehe emale ja sinu lapsel. Ma astun su ette väikse palwega, et sa aitaksid osta mu mõrsjale korseti, lokitangid, väiksed kingad ja kuldhambad. Aga parem oleks, kui sa teda sest alpimise tõbest parandaksid, sest mis naise wõiksin ma saada ühest upsakast. Ja oleksin wäga tänulik, kui sa seda teeksid ja ei jätaks seda sulle tafumata.“

Sinu wend Juhan.“

Olga näo üle libises iseärasik muie. O, ta saad alpimise ihke Mariist igaweseks eemale peletama! Siis pööras aga Mari poole ja ütles:

„Teie sõitsite siis selleks siia, et omale osta lokikäärisid, kuldhambaid, korsetti ja väikseid kingi?“

„Jah,“ wastas Mari. „Ja tahaks omale veel kõrwarõngaid, nagu näen teil kõrwas, aga neid unustasin Juhani paluda.“

„Ei tee wiga — need kingid mina teile omalt poolt,“ lausus Olga. „Ma tahaksin ütelda ainult, kas teie ei tahaks enne passida minu korsetti, kingi, kõrwarõngaid ja kuldhambaid, kui kui neid kauplusest ostame? Siis õpite ka nende tarwitamise-wiisid tundma, pealegi on nüüd juba õhtu ja kauplused kinni.“

„Oleksin wäga tänulik!“ hüüdis Mari, kes muidugi ei wõinud ära oodata filmapilku, mil ta ihu ihatud ehteasjad ilustawad.

„Oodake natuke,“ lausus Olga ja läks omi asju tooma.

3.

„Kõige pealt pange minu kingad jalga,“ lausus Olga, tõmmates Mariil nõorsaapad jalalt.

„Need ei lähe jalga... väiksed,“ lausus Mari, kõigest jõust kingi jalga tõmmates.

„Need on veel teile suured,“ sõnas Olga. „Kui naisterahwas tahab väikseid jalgu saada, siis peab ta ka walu tundma. Kui juba need kingad teile väiksed, siis ei leia teie kauplustest ainustki paari, sest ühelgi linna neiu ei ose suuremad jalad kui minul. Kui tahate väikseid kingi, peate nendega harjuma.“

Mari astus, jalad kingis, mõned sammud. Ta nägu tõmbus kipra, ta hammustas keelt, ta astus jalalt jalale, kuid tegi ilme, nagu oleks kingad talle parajad.

„Nüüd passime korsetti,“ lausus Olga, aidates Marit jakki lahti wõtta.

Korsett tõmmati ümber keha. Et teda kuidagi moodi kinni ei saanud, pani Olga ühe põlwe Mari kõhule ja hakkas rebima.

„Ai!“ karjatas Mari. „Mu rinnakondid purunenud!“

„See on kõige laiem korsett, mis olemas,” sõnas Olga. „Kui teie ka seda ei kannata wälja, siis ei kannata teie ühtki korsetti wälja.”

Mari wõttis kokku wiimase meelekindluse ja kannatas walu wälja, kuigi hing mattus, kuigi end tundis kui raudsete pihvide wahel. Kuid ka jalad olid kui piinapingil, et waewalt wõis neid püsida.

Siis tõi Olga lokikäärid, ehk õigem — süte tangid. Ta asetask need ahju ja kui need märja näpu wastu särtsusid, hakkas Mari juukseid nende ümber harutama.

„Ai!” karjatas Mari, kui kuumad tangid kogemata ta otsaesist puudutasid.

Toas tundus kõrwetud liha lõhna, aga Mari palg walutas minut hiljem mitmest kohast, nagu oleks seda nüri noaga haawatud. Nüüd tundis ta juba hirmuist piina kolmes kohas ja hüüdis:

„Aitab juba! Halastage! Jätke juuksed nii!”

„Teil ju pool pead lokkimata,” lausus Olga, lastes tangid uuesti wastu palge.

„Appi... aitab juba!” hüüdis Mari pisarilmil. „Et susi need käärid sööks!”

„Olgu,” oli Olga nõus. „Nüüd aga waja kõrwarõngad kõrwa panna... Lubage kõrw siia!” Seal karjatas Mari uuesti:

„Jumal... teil ju käes naaskel!.. Egas mu kõrw mõni pastel ole, et naaskliga tahate auku sisse teha!”

„Millega ma siis augu puurin sisse?! Nahk ikka nahk — kas pastla wõi kõrwanahk... Laske nüüd ometi!”

„Ei, naaskliga ma auku kõrwa ei lasse puurida!” hüüdis Mari. „Parem juba siis pange mulle üksnes kuld hambad suhu — ma kõrwarõngaid ei taha!”

„Olgu peale,” lausus Olga ja läks teise tuppa. Ta tuli sealt peagi mitme suure haamriga tagasi. Mari waatas hirmuga, kuis Olga ühe haambri ta pea kohale tõstis.

„Jumala nimel, ärge mind maha lööge!” hoiatas Mari, kaht kätt abipaluwalt wälja sirutades.

„Ärge kartke — ma tahan ainult teie õiged hammad kurku tüüa!”

„Miks?”

„Taewa pärast, kas te siis aru ei saa, et kui teie uusi kuldhambaid suhu tahate, siis peab aigul wanad hambad suust wälja lööma.”

„Halastage! Ei, ei ma taha siis ühtki kuldhammast, et neid susi söögu!”

„Siis pasime wähemalt seda kübarat,” lausus Olga, wahetades haamrid kübarandele wastu. Asetanud suure kübara Mari päha, hakkas ta seda nõeltega pea külge kinnitama.

„Ai!” hüüdis Mari. „Teie torkate ju päha!”

„Kuidas siis seda suurt kübarat teil pea külge kinnitada, kui nõelu läbi peanaha ei tohi pista?” päris Olga ja pistis uuesti.

Nüüd ei suutnud Mari enam wälja kannatada. Ta astus mõned sammud, kuid et kingad olid kole kitsad, siis ei wõinud ta jalgu maha panna.

Ta langes põrandale kápuli, murtud, lõpmata walu jalges, rinnus, peas ja nüüd puhkes ta filmist pisaratewoolus täis krampilikku ahastust ja waewa.

Nutuhoogudes kiskus ta peast kübara, kingad jalast, korseti ümbert, kuiwatas kõrbenud juustelõhka silmi ja wandus kõik kingad ja korsetid ja kübarad, kuldhambad ning kõrwarõngad seitsme põrgu põhja.

* * *

Mari sõitis weel selsamal õhtul maale tagasi ja kunagi ei ole ta tarwitunud ei korsetti, ei kuldhambaid ei lokikäära.

—o—

Liisa õnn.

Richard Kullerkupp.

Liisal ei olnud meest, kuid selle eest oli tal laps. Liisal ei olnud kodukollet — seepärast teenis ta teisi. Liisal oli alati rutt, sest talle ei antud kunagi aega.

Hommikust õhtuni askeldas Liisa: söötis sigu, lüpsis lehmi, tegi toitu, kraamis tuba, rohis peenardel. Ja selle juures oli tal alati mahti oma wäikele Kunni jaoks, kes unelas hällis, wäike ja roosa, kui wast ilmale tulnud põrsas.

Tõsi, sageli pistis ta rutuga küll laudas põrsale gumminõuga piimapudeli hammaste wahetele, aga Kunni nina alla tõstis rokamollit, kuid seda wabandas see kiirus, mis ühele tüdrukule omane, kes teenib talus, kus palju inimesi, aga weel enam tööd.

Peale selle pidi Liisa weel pilku heitma pere-rahwa laste, kõwerjalgse Antsu ja suurekohuga Maimu peale, kes sageli upitasid wäikse Kunni hällist wälja, pannes sinna põrsa Wisji.

Seenesestki mõista, et Liisa sel puhul leidis Kunni laudas wehklemas, hälliks — rokamoll.

* * *

Seal juhtus ühel päewal, et Liisa sai Kunni isalt kirja. Kiri asetses helepunases ümbrikus ja Liisa tundis selle saatja käekirjast, kelle tähed olid suured ja konarlikud kui roopad põlluwahelisel teel.

Kiri tuli linnast. Linnas oli Kunni isa, sulane Tõnu, läinud õnne otjima peale seda, kui teda maal oli õnn tabamas peatselt sündiwa Kunni näol.

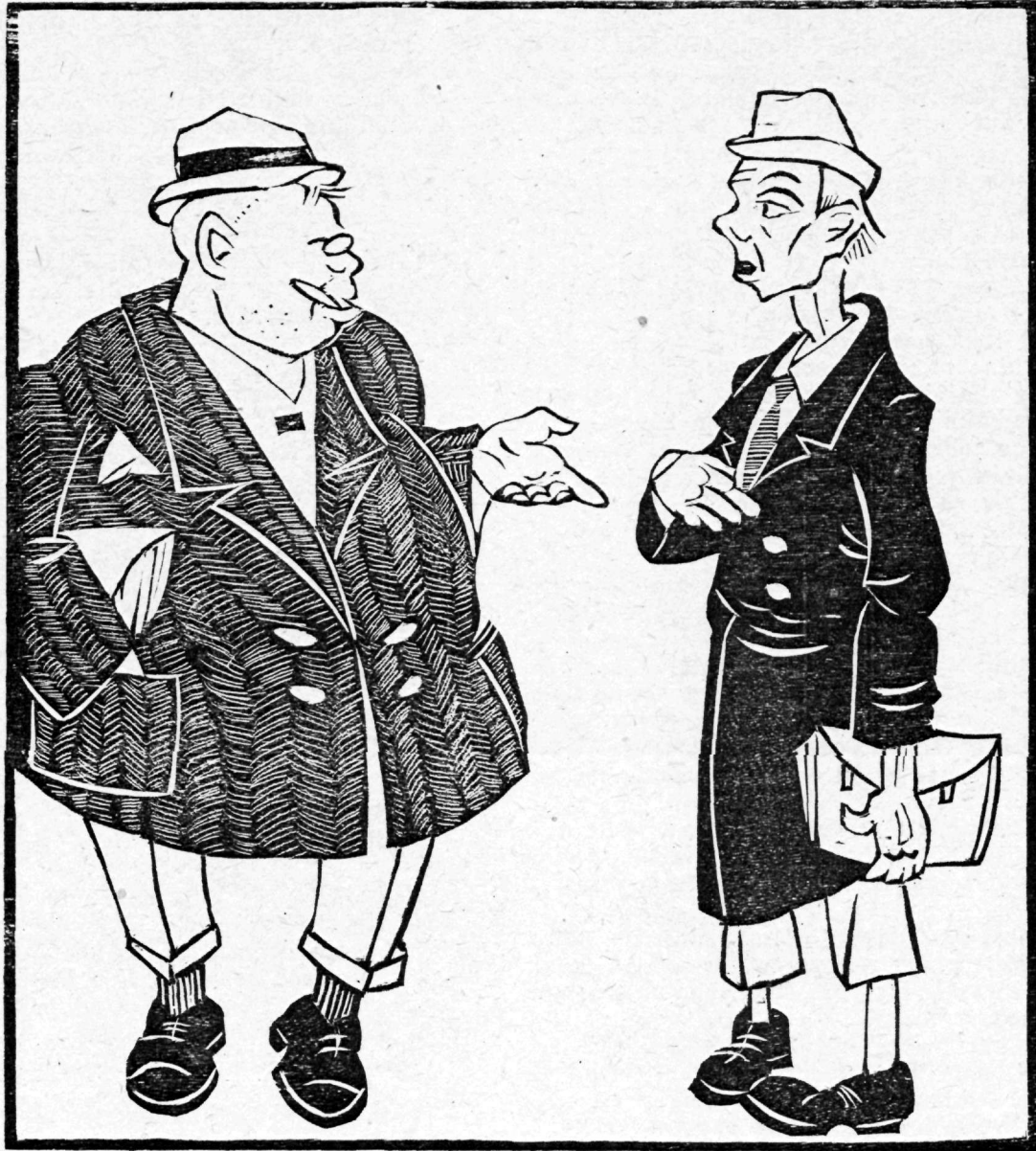
Tõnu pidas aga seda õnneks, et wõis teenida puuwilla wabrikus mustatöölisena.

Kui siis Liisa teatas talle Kunni sündimisest, paludes end ära wõtta, wastas Tõnu, et ta seda teeb siis, kui palgad kerkiwad.

Liisa ootas palkade tõusu mitmed kuud. Ja nüüd wiimaks teatas Tõnu, et Liisa wõib tulla teda waatama ühes Kunniga, ta tahta waga oma last näha.

„Wõib olla ei lasegi mind enam tagasi maale ränga töö peale?” mõtles Liisa, kui kiri loetud.

Gori joonistus.

Warustuspoliitika.

- „Kuidas nende toiduainetega lugu on, kas jagame välja ~~wõid~~“
 — „On nad juba pahaks läinud?“
 — „Ei ole.“
 — „Noh, siis waja weel oodata.“

„Waja teha Kunnile uus säts, et ta isale meeldiks — võib olla wõtab siis mu ära?“

Ja nüüd töötas Liisa peale ränka päewatööd pooleni õõni, õmmeldes ilust särki Kunnise, wõttes õmbluskunsti juhatust perenaise nooremalt õelt, kes käinud linnas õppimas õmbluskunsti.

Wilidalt töötas ema sõrmedega, õrnalt kiigutas hälli jalaga, hellalt laulis lapsukele unelaulu huultega:

„Maga, lapsukene, maga, maga,
 kiigutab sind ema ise armastusega...“

*

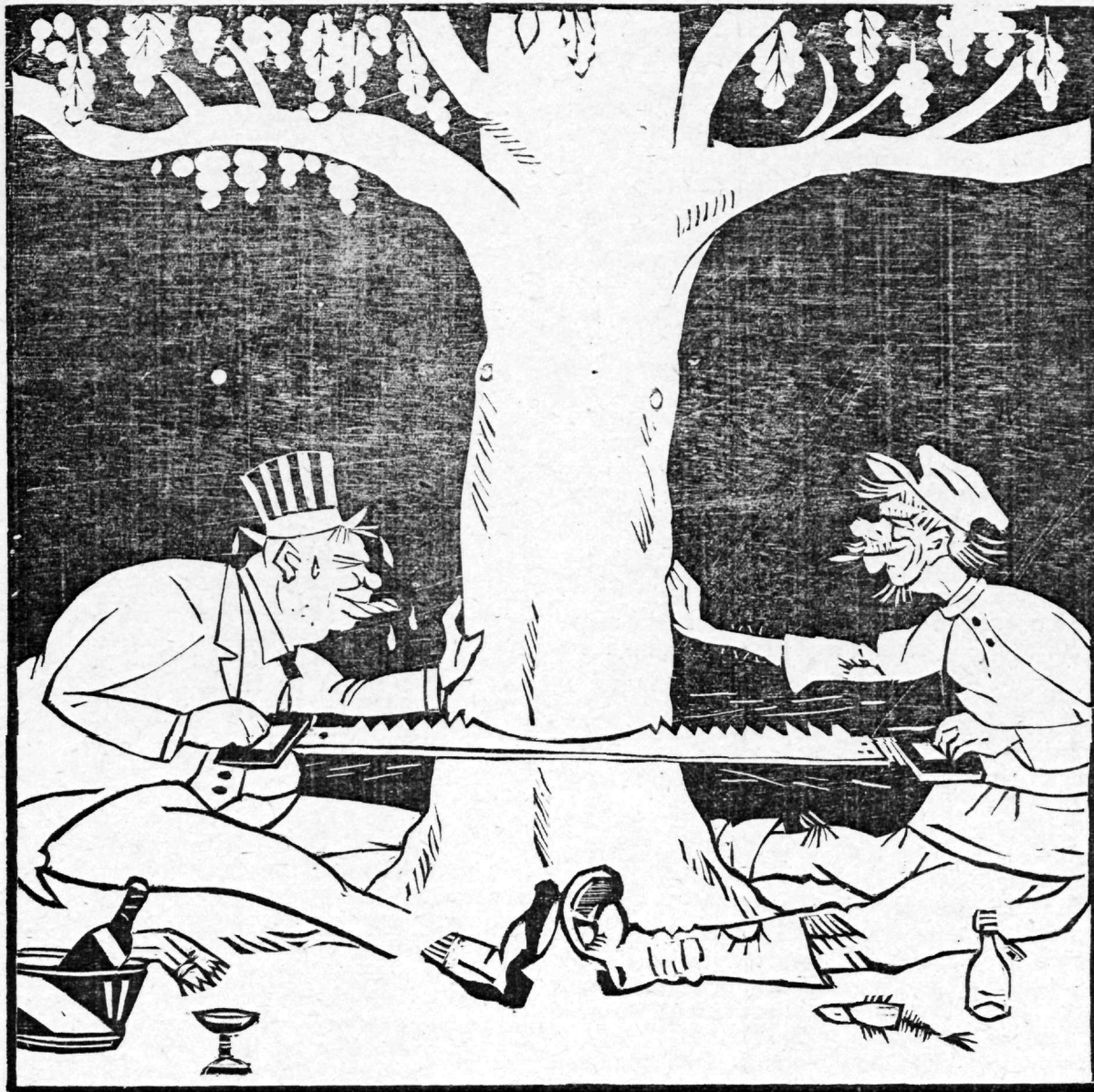
Paludes pererahwalt linna sõiduks luba, mõtles Liisa: „Küsin küll mõneks päewaks wabadust, aga võib olla ei tule ma ilalgi enam tagasi teid orjama — wastu ruttan oma õnnele, kui ta mulle pilgutab silmi nagu wanasti mõisaherra.“

Ärasõidu päewal oli Liisal nii palju tööd, et ta omale sarnast uhkust, nagu seda laua taga söömine on, sugugi ei wõinud lubada, waid seda tegi püstjalul.

Ja ka nii ei olnud tal selleks mingisugust tahtmist.

Õhtul kui juba hämardus ja Kuni unes,

Gori joonistus.

Äärmised.

Kommunist (endamis): „Nagu näha, võib siiski ka mõne kodanlasega edukalt koos töötada.“

pani talle kiiresti uued riided selga. Kui laps häält tõstis, wõi kui see niimoodi Liisale näis, pani ta oma käe lapse huulile, et see juba unelwaid pere-rahwa lapsi ei ärataks.

Siis ruttas waksalisse jalgsi, sest mehed olid ta- lus wäsinud, tuues metlast haguksi päewal mitmed koormad.

Waewalt sai ta pileti wõtnud, kui ju rong jaa- maeisil peatas, ja waewalt sai ta wagunisse min- dud, kui ju rong edasi tormas.

Liisa otsis kohase platši ja istus. Olles mit- med ööd ungeta, õnneldes Kunnile uut hämmet, tundis Liisa ärawõitmata rammestust liigetes ja julgus filmad.

Ta ärkas wast siis, kui konduktor teda õlast raputas ja pileti ära wõttis.

Rong aga peatas juba — linnas.

Laps magas ikkagi weel Liisa kaenlas. Et teda mitte äratada, astus Liisa tasa ja ettewaat- likult wagunist välja.

Et ta linnas ei olnud käinud, siis pidas pare- maks Tõnu adresi woorimehele teatada ja sinna sõita.

Woorimees nõudis Liisalt korraga poole aasta teenistuse.

Liisa istus peale, sõitis ta ju wastu oma õnnele.

Kõhale jõudes koputas Liisa põksuwal südamele Tõnu uksele, kes elas ühes kasarmus tööliste alewis.

Ukse awas Tõnu ise, särgiwäel, pool unine.

„Aga miks sa's mulle ei teatanud?“ päris ta. „Oleks sulle wastu tulnud.“

„Tahtsin sind ootamata rõõmustada — Kunnikesega,“ lausus Liisa emaliku uhkusega, waadates arwustawalt Tõnu wäikest, kuid meeldiwat tuba.

„Näita teda!“ sõnas Tõnu uudishimulikult. „Saab ka kord oma last näha.“

Luipe pööris lapse pea, kes suurrätiku sees, Tõnu poole ja tõstis rätiku ta näolt.

Sel silmapilgul kargas Tõnu tagasi, huulil ehmatusekarje.

„Mis on?“ küsis Liisa üllatult.

„No, tohoo kurat,“ wandus Tõnu, „ega ma ometi sulle ole sigitanud siga!“

Liisa karjatas ja laskis lapse käest langeda, kes imelikul kombel järgmisel silmapilgul seana kiunuma hakkas.

„Kui sul paremat last mulle näidata pole, siis näe, kus ukse õmblus!“ näitas Tõnu.

Põrandal aga roomas uues roosa kleidis, wäike pitstanu peas — pörja näoga olend ja kiunus mis hull.

* * *

Paberwalgel näol, silmad nutust punetawad kui kaks punase tindi plekki, sõitis Liisa tagasi maale.

Ta tormas oma hälli juure: see oli tühi.

Kus on Kunni? Kus on Kunni? karjus kogu Liisa emaliku olemine.

Seal tuli perenaine ja teatas:

„Kui sa, Liisa, linnas olid, juhtus äpardus! Ma emis ja kult olid ühe pörja poollurnuks tallanud — ma wõtsin sõnnikuhargi ja pistsin temast läbi, et waele loomakeste waewa kiirem lõpetada ning wiskasin ta sõnniku sekka.“

Järgmisel silmapilgul tormas Liisa sõnnikuhuniku juure.

Ta silmaski kohe wäikest eluta roosa olewust, kelle paksal ihul olid sinkjad plekid ja augud.

Pöörates roosa olendi ümber, karjatas Liisa ja wankus: see oli tema laps Kunni!

—o—

Ega muud kedagi.

Wanamoor tuli pühapäewal kirikust ja kiitis taadile: „Opetaja saajatas täna kantslist, et: kui Jumal meile jälle weeuputuse saadab, siis peab Teestimaa selle all kõige raskemini kannatama! — Aga mina ei mõista — on siis meie inimesed need kõige suuremad paganad?“

— „Mis paganad! — Näe, kartulid teeb wesi fiks!“ — arwas taat wastu.

B. del M.

—o—

Geograafia.

Ühest wäikest riigist ma tahan teile jutusta.

Riik on wäike, aga ta püüab suurelt trumbata!

Wäljamaal tal ehitajad, soojas pesas pesitajad, „kuke mune“ piibuga popsiwad nad armuta!

Elukallidus teeb janti

tahab tappa Saksa janti.

Miilits katjub kuid ei saa teda „tribunaalida!“

alkäemakse laialt wõetaks.

Altkäe palju asju aetaks.

Wanad piigad aga ka

alkäe püüdwad armasta.

Kantsleides herrad, daamid —

tööks neil flirt ja omad plaanid.

Kes ta'ab asja ajada,

peab sada aastat elama!

Pahempoosseid rafs ja dwa —

rabatakse koodiga,

parempoossed aga na —

kihnu kirja kindaga!..

Omi wäljaminekuid

piirab riik ja ta burshuid,

eks elanik ka rihmaga

wäljalaskmist wäheenda!

Erakondi on seal laialt,

suud nad matsutawad maialt.

Ainult liblikad on weel

erapooletumal teel!

Haridust seal kõigil antaks,

funduslikult kooli pantaks,

ainult rahwasaadikud

on sest asjast wabastud!

Sabad on seal suured wäga,

igal asjal saba taga,

ainult ilma sabata

wõid ministriks saada sa!

Marodööre on seal palju,

kuid neil elu wäga walju —

häwitaks neid, oi ja ja! —

Jullega ja tindiga!

Kukk ja wares mune teewad

aga munad prakki läewad,

asja mõeldaks parandada

Wirust „Iiblik“ tellida!

Haridus seal kõrge wäga,

raske kätte saada teda.

Kuid saab mõni ka kultuuri

loksutades polituuri!

Easte eest seal hoolt kantaks,

kingitusi neile antaks

imelik on ainult see,

et neil lastel habe ee!

Olgu ülem, alam jugu —

spordist peab wäga lugu

kõige suurem sport on see —

wina saba seismine!

Maad seal saab, kes teda harib
ja kel on ka inventaarid.
Ainult seitse jalga maad
inventaarita ka saad!

Raha kurs on väga madal,
nagu sügisene hädal:
ei ta kasva ehk küll ta
väetud trükimustaga!

Olgu maal ehk olgu linnas
juut on ikka suures hinnas.
Kui läeb edasi nii veel —
riigi keeleks juudi keel!

Gori.

—o—

Sõit tulise kaarikuga läbi tollimaja tarwa?

Rummu Jüri.

Kusagil ilmakaarel mere ääres asub kaks wäikest riigikest: Es-de-Thon ja Kur-nems-ka-nau. Wahkekord nende wahel oli alati taraw, sellepärast ei jõudnud nad ka oma riigi piirisid kindlaks määrata. Selle pahe likwideerimiseks kutsuti „jerapooletu“, kes mainitud „pudru“, rahwa üteluse järele kur-nems-ka-nau kasuks keetis. Piiri ääres asuwa linna mõistis „jerapooletu“ majanduslikelt surma. Seal weeti läbi tänawate traatpiid ja asutati piir ühes sellekohaste asutustega, nimelt piirikontroll ja tolliwalitsus.

Üle piiri võib liikuda ainult lubadega, aga teatud aegadel, enamasti sõdimaegadel, et teisel pool piiri, kus toidupoolist saada ei ole, inimestel võimaldada oma kõhtu täis parki, kus teda on. Selle lubaga võib üle käia niipalju korda kui süda iial igatseb. Arwate, et see üle piiri käimine nalja asi on? Ta on nõndasama hädaohtlik, kui Eliase sõit tulise kaarikuga taewa. Kui kõik kuus asutust, mis mõlemal pool piiri on, oled läbi käinud ja igahähe juures hulk aega sabas ootanud ja kui weel igas asutuses narritakse ja wastu nägemist sülitatakse, siis oled korraka kümme aastat wanemaks saanud. Jah, 10 aastat wanemaks, mitte nooremaks!

Läbilaskmise ajal sinna tollimajasse astub keegi juut ja lonkab pahemast jalast. Seal mõtleb tolliametnik kawalasti: „Oota, seal peab midagi saapa sisse peidetud olema.“ Siis ütleb käskiwalt juudile: „Wõtke saabas paremast jalast maha.“

Juut paluma: „Austatu noorhärta, minu lümpama kura jalga, tu jalg olema mul lühem.“

Ei aitanud ükski palwe, saabas kisti maha ja tolliametnikule naeratajaid juudi paljad warbad katkiseft sukast wastu. See wihastas ametnikku nii, et ta juuti wanduma hakkas ja ta koguni ukseft wälja wiiskas.

Waewalt saab ametnik oma wiha taltjutada, kui sisse astub naine, paks kui aam. Ametnik kõhe mõtlema: „Noh, siin ma juba midagi leian, see kurat seal wedas mind ninapidi oma jalaga, aga sina juba ei pääse. Pean ju ülemuselt autasu saama.“

„Mis teil seal ümber keha on?“ küsib siis tolliametnik temalt.

„Ei midagi, kõht on ainult paistetand.“

„Ära lora, undruk üles, ma waatan järele.“

Naine ajab wastu. Seal wihastab tolliametnik ja karjub:

„Kas näitate heaga ehk olen sunnitud walju- maid abinõusid pruukima.“

Naine ajab ikka weel wastu. Siis kargab tolliametnik naise juurde. Algab rüselamine ja kisklemine, mille järele naine jõuetult ja appi- karjudes maha langeb. Tolliametnik wiskab kleidi üle naise pea ja kobab hooplega, kas ehk konter- banti ei leidu. Wiimaks pistab suure häälega kar- juma:

„Ah sina, kurat, küll, meil siin omal puude puudus suur, wõi tema tassib weel undroku all terwe metsa wälja!“

—o—

Tullusad juhatused.

Misjuguseid ajalehta ei kõlba lugeda? — Kõige suuremas kaustas ilmuwaid, sest — liig lugemine rikub silmaseletust. Iseäranis kardetawad on sellest küljest weel punase-mustekirjud!

Kellel on kõige rohkem maad waja? — Suure kõhu ja kaukalistel, sest: kõhetuid mahub ühte lauta palju.

Mis saab Põhja-Lääne armee wanadest wiis- kudest, wilkidest, püksiwärwlistest, sinelikraedest jne.? — Küsiige linna toituswalitsuseft.

On sellest ka abi, et politseinikkudele kiirwid ja nagaan-rewolwid antakse? — Ei ole. Neile peaks kaitsekraawid kaawatama.

Misjuguse moodi järele on praegu kõige oda- wam riideid walmistada? — Paradiisi, aga mitte Pariisi.

B. del M.

—o—

Kui õigust süllapuuga mõõdetakse...

Wanast hallist kuldseft ajast pajatab üks isaisast pojapojale suuõnal pärandatud teade:

Oli sundus, et igast talust pidi teatud korra järele wanema põllule tööle ilmuma teoline paari hargade ja adraga. Niisugune teo kord tabas igat talu ainult üks kord 7 aasta tagant.

Ja kui siis wanema käskjalg kuhugile pe- resse kutsuga tuli, wastas peremees „õiglase“ wi- haga: „Ammuks ma käisin — juba jälle!“

Teadagi, et paljud ka käsu täitmata jätsid, sest nende puudumist oli raske kindlaks teha — olid riigi arwepidajad ju selgi ajal „waresearulisef“, kes kolmeni lugeda ei mõistnud ja „kontrolleerimi- seks“ teoliste härjajakked riita lasid laduda; sai riit 7 jalga kõrge — oli kõik korras. Kas mehi ja hargi ka wastawal hulgal oli — kes seda mõõ- ta sai.

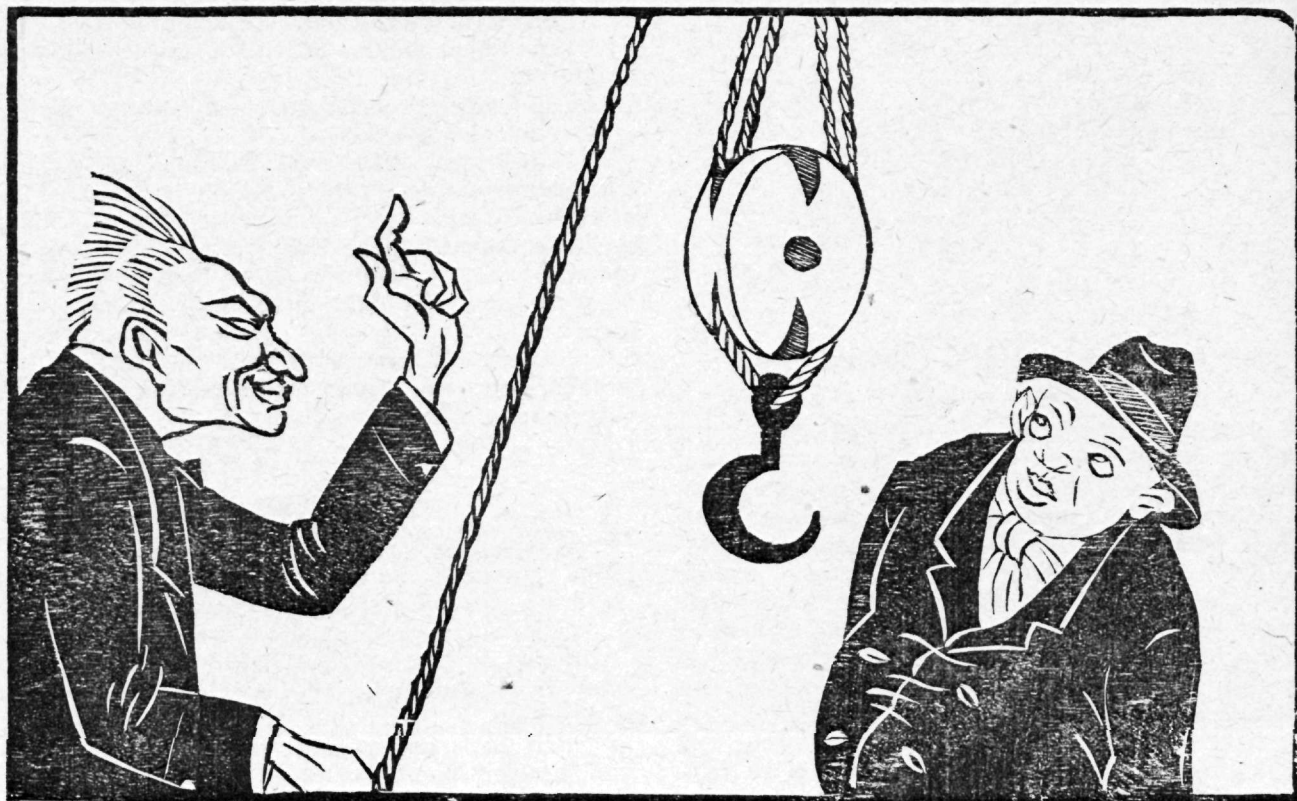
— — — Aga nüüd mõõdetakse. Laotakse „roopakäänajad“ riita ja siis süllapuuga — pihta!..

B. del M.

—o—

Gori joonistused.

„Sabameelne blokk.“

— „Astu aga julgesti lähemale! See minu patenteeritud konstruktsiooniga blokk tõstab su aja- kõrgusele ja muretseb sulle täieliku vabaduse igas suhtes.“

Miniatüürid.

Juhitumus õhtul.

Õhtu oli silmita pime. Trotuaaril möönas rahvas laine kangana, libisedes asfaldi tolmupõõrdet labaluil. Udus peitnes liginev öö, heatahtlik ja määriv kobades haigena. Ohk oli paks nagu kahvrinahk noore leopardi hammaste all.

Trotuaaril möönas mehhaniline masse. Kus pilke ei jootnud armuelekter, seal pudenesid need pettumuseks.

Warjunedes elastiliste variatsioonide juurepärilisemais poosides möödanes daam. Ta riidewoltide naer oli lõbusam divertisement, ja ta liikumise kohin kujunes armuohketena jämunewaist puusest. Teda jälgines mees.

Õhtu oli must ja arusaamata. Waewalt wõiswad nad näha üksteise kogu, aga mõttis neil walmiseseid aimdused oodatawast lõbust ja näo tõsise maski alt pudenes mõnikord heameele muige.

Thade äärmisel ponnitusel, loobudes tänawa massest, istus pöösakeeres unelewa pingile moodne daam.

Talle jälgineb mees nagu harilikult...

Siis kargas daam kohkudes püsti ja mees wandus tõsiselt. — Ootamata tundis kumbki ära oma abikaasa...

Ja kaugele taganes lõbus öö, andes maad pettumusele. Nad oleksid õnnelikud olnud, kuid nad olid ju — abikaasad.

Õhtu oli pime kui mustade nartsiside mure. Ta ei öelnud iseeneest midagi. Ta waikib.

Armastajad.

Nad istusid, unustes maailma, tshekiwiina ja puudepuudust. Nad aelised kramplikuis kallistuspalawikuis. Isegi õnnistaw Amor oli pööranud selja, et mitte eksitada neid järgnewas suhtes.

Tummad päikese warjud liginesid ja kuiwasid kabineti, kabeli waikses labürindis.

Armastuse sügaw oli waikne ja wõimas.

„Sa armastad ju?“

„Jah, minu kallim, ma armastan sind?“

„Saad mu abikaasaks?“

„Kumal, kuidas wõin ma selle abikaasaks saada, keda ma armastan. Meil ei juhtuks ühtegi moderni draamat.“

Aga nad armastasid.

P. pois.

Waikne onn.

(Kodanline romaan.)

Nemad elasid majas, kus oli kõigest kaks korterit ja suur, warjukas aed. Tema elas majaaniku juures, kes teda väga armastas ja austas. Selle tõttu sai temale tihti lubatud aeda, mille peale tema kaaslasel mõeldagi ei tohtinud.

Temakene aga elas rikka kaupmehel juures nummer esimesest. Proua oli tema pärast päris meelest ära, ei lasknud teda enesest sammugi ja täitis kõige vähemaid tema soovet.

Oli see septembrikuu õhtu. Lesk proua oli parajasti õhtust sõõma istunud, aga temakene tarwitas waba minutit oma kasuks ja libises aeda.

Aias oli waikne ja hea. Ainult harwa segas puudelt langew lehekene tumma sügise õhtu waikust. Hinge täitis wabadus ja kergus.

Kuid seal kostsid tasased, ettevaatlikud sammud. Astumiseft sai temakene aru, kes tuli ja tema wäike süda löi rõõmsalt ja ühtlasi kartlikult tuksatama. Ah, lugejad, kes ei ole teist läbi elanud neid esimese kokkusaamise magusaid filmapilke!

Tema oli temakeft ammu aeda kutsunud, selle wäikepe peenrakese juurde, kus tulipunased georgiind nii toredalt õitsefid, kuid tuhanded põhjused olid temakefele takistuseks olnud selle paswe täitmiseft.

Wiimaks julges ta ja nüüd, tarwitades waba minutit oli temake ftin.

Mis toob küll tulewik?

Ja tal hakkas häkki hirm selle halli, saladusliku tulewiku ees.

Kuid seal astus warjust wälja tema. Ta tarkadest, headest filmadest paistis wastu nii palju warjatut headust ja õrnust, nii palju hella armastust temakefe wastu, et temakefe kartused korrara kadusid. Ta tormas rõõmsa kiljatusega tema poole.

Algas waikne, segamata õnn, täis tuliseid kallistusi...

Korrara kostis hele wile.

Tema wärises närwiliselt: ta teadis hästi selle signaali tähendust. Weel kord kaisutas ta õrnalt loma sõbrannat ja... jooksis nobedasti minema.

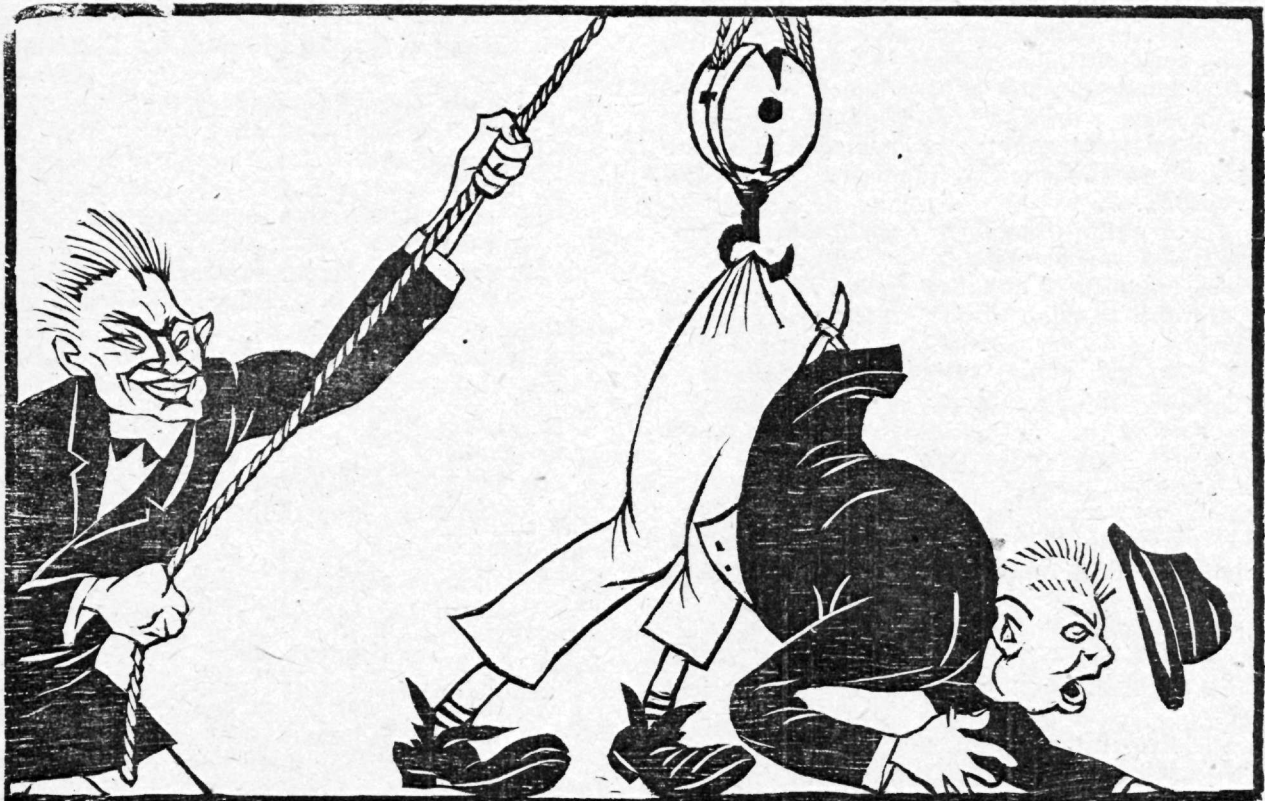
Minuti pärast kuulas tema lontis kõrwadega hjoowimehel noomiwat kõnet:

— Küll sa oled aga, Bon, naru koer! Kui sind on wärawa wahi pandud, siis ära jookse, pois, wanaprouade toakorte järgi. Waata, kütan naha palawaks, siis tead!

Bon laskis saba sorgu ja ronis häbelikult oma kongi, magusalt judisedes ainult mõtetest nende minutite üle, mis ta Bibõ — leseproua toakoera juures mööda saatnud.

W. Morfe.

—o—

— „Mõh, kas ei ole sa nüüd ajakõrgusel wõi puudub sul wabadus?!..“

Purustatud waas.

On niisugune aeg, kus noor abielupaar veel sõnadega „mees“ ja „naine“ harjunud ei ole.

„Ollh, miks oled sa nii kurb?“

„Arno,“ — ta rind wärises kerge pluuse all,

— „Arno, ma lugesin ainult peaskirja ja mu hinge täitis isearalik tunne: millised sõnad — „purustatud waas!“

Ma waatafin aknast välja, üle katuste — kaugusesse.

„Jah, ilus: purustatud waas.“

Ollh hää! kōlas müstilise heliga.

„Purustatud... Arno, tunne ometi: purustatud!“

Ma surusin silmad kinni.

„Waas... Milline antiik sõna!.. Waas!“

Meie istusime mõtetesse wajunult.“

„Arno, purustatud!“

„Ollh, waas!“

Sisse astus toetüdruk Anna. Laskis silmad põlle nurka waoda:

„Proua, andke andeks! Ma tegin waasi puruks.“

Ollh kargas sohwalt püsti.

„Sunnik! Eila tegid kaks klaasi katki — täna waasi!“

„Proua, andke andeks! Jumala eest...“

„Niisugune mats!“ — kiunus Ollh. — „Palgast arwan maha... purustatud waasi eest...“

„Ollh“ — peatafin ma teda. — „Aga see on ju ilus: purustatud waas.“

„Ilus?“ — jähwas minu poole Ollh. — „Kui ilus on, anna wiisfada marka, — ma ostan uue.“

Ma kargasin oma kord wihajelt toolist.

„Wiisfada marka?!.. Kas ma ise raha teen, wõi?!.. Sa tead, tobu, mis maksjab purustatud waas?“ — pöörasin ma end Anna poole. — „Wiisfada marka!“

„Anna, raisk niisugune... ma arwan sul palgast wiisfada marka maha.“

Ma nikutasin kinnitades pead.

„Paras! Maksjab ära!.. Lõhu veel teine kord!..“

Ainetel Wold. Morje.

—o—

SEE ON TEINE ASI.

Monoloog.

Mattu Poksi (Kiwilombi Intsi) repertuaarist.

Jalutasin ühel õhtul, ühel õhtul ilusal. Uulits oli juba pime.

Näen, kõnnib üks ilus daam. Mina kohe kõr-wale.

— „Wabandage, kas ma ei tohiks teid saata?“

— „Ei! Mitte mingil tingimisel.“

— „Miks mitte?“

— „Siin on palju rahwast, ei mahu kõr-wuti käima.“

— „Lähme teisele poole uulitsat.“

— „See on siis teine asi.“

Läheme teisele poole uulitsat.

Aga kuidas sa naisterahwaga nii muidu käid, ta tahab ikka midagi saada, pead talle ikka midagi pakkuma.

— „Wabandage, preili, kas ma ei tohiks pakkuda teile üks wäike kristlik naps.“

— „Fuih! Mis teie mõtlete?! Mina ei ole mitte niisugune, kes kohwimajasi mööda käib!“

— „Kes teid kohwimajasse on kutsunud, ma palun teid oma juurde koju.“

— „No, see on siis teine asi.“

— „Lähme.“

— „On teil kaugel?“

— „Ja ikka on — me wõtame woorimehe.“

— „Aga wihma tuleb sadama.“

— „Noh, me tõmbame selle kummi üle.“

— „No, siis on teine asi.“

Sõitsime. Jõudsime. Ajame juttu. Saime juba sinasõbraks. Mina küsin musu. Ma ju selle musu peale nii maias et...
Tema „Ei, see ei lähe!“

— „Miks ei lähe!“

— „Wast keegi tuleb.“

— „Ma Keeran ukse lukku?“

— „See on siis teine asi.“

Keeran ukse lukku.

— „Aga wast keegi läheb mööda aknast ja waatab sisse?“

— „Ma lasen akna eesriided alla?“

— „See on siis teine asi.“

Lasen akna eesriided alla.

— „Aga wast keegi waatab wõfmeaugust?“

— „Teen toa pimedaks?“

— „See on siis teine asi.“

Puhun tule ära.

Ja mis te mõtlete nüüd?

Aga tema ütleb: „Ikka musu ei saa!“

— „Mispärast?“

„Ma sasin oma juuksed ära.“

— „Mul on ju mitu kammi — mõni puust.

mõni luust, mõni gummist...“

— „No, see on siis teine asi...“

*

Hommikul kargas ta nagu erilasest nõelutud üles ja hüüdis:

„Sa heldeke! Ma unustasin selle hoopis ära, et eila õhtul minu mees koju sõitis.“

—o—

Esimene abi.

— „Ütelge mulle, proua Konts, mis te teeksite, kui teie mees praegu ära sureks?“

— „No mida mul ikka teha oleks? Kõige esiteks laseks omale „majasõpra“ leinakleidi osta.“

—o—

Kõikjal peab läbi aasta kalja olema.

Coll Kerjus-Mihkel tuli ühte taluperesse, kus uuemoelised hooned olid ja palus kalja juua.

— „Oh, wašekene, kali meil just lõppes otsa,“ wabandas perenaine ja pakkus wett.

Mihkel wihastas, jooksis õue peale, wõttis mütsi peast ja jäi ülespoole wahtima, nagu ootaks ta seal pühawaimu walamist.

— „Ei tea mis selle Mihkli sisse läks,“ imetas pererahwas aknast waadates.

Wiimaks tuli Mihkel pikkamisi tagasi, awas toa ukse ja hüüdis uskmataalt mõnitates:

— „Korsten katusel — ja pole kalja!“

B. del. M.

—o—

Kilulinna salaurkad.

Henrik Saar'e (Jnts) romaan.

Werine hoop.

Päit Lindsse tõttas koju. Hirm täis kujutlusi — wangimaja kongiisi, selle elanikke, wahisoldatiisi, käeraudu ja muid õudusi — keerles nagu wihane suitsu pilw ümber pea, tungides winguna aiju.

Ta oli sõbra käest kõrvalt kuulda saanud, et täna kell kolm pannakse toime läbiotsimine ses majas, kus elab tema. Kelle korteris just, seda sõber ei teadnud, kuid Lindsel oli täielik põhjus uskuda, et läbiotsitaw korter tema oma on.

Põhjuseks selleks olid kaks asjaolu: eilane suurem wargus, millest kirjutas juba täna homnikune „Waba Maa“, ja tema juures oli redus ärakaranud kuulus murdwaras Artur Habermann. Wiimase warjamine ei teinud Lindsse kuigi suurt tulli, sest tema korter oli maja aiasopis ja uks warjatu sirelipõõsastest. Kõrwal elas keegi wabrikutöölaine oma poolkurdi emaga ja wastas üle plangu tegi silma ainult üksainus aken, toast, milles elas keegi awalik naisterahwas Betty Seen oma emaga, kes turul tapetud kanu ja muid toidukraami müüdas.

Lindsse tõttas koju, et Habermanni ära saata — wargus ei teinud muret: see oli hästi ära peidetud ja kuni sijaajani ei olnud weel tema, Lindsse peal, ühtegi kuriteo kahtlust.

Kuid kuidas saata ära päisepäewa ajal inimeft nägemata? Ja õine tee, üle plankaia maja nuka taga oli nüüd täitsa kohatu, sest wastu olid aknad, mis õõseti luukidega kinni. Ka on kõrwal elaw tööline wististi kodus, sest et wabrikus streik.

Ainuke pääsetee — Habermann lähleb ja koputab tööliste ukse peale, nagu tuleks ta wäljast ja küsib kedagi, kas see seal elab. Citawat, müdugi, wastust saades wiitab, kuni läbiotsijad tema, Lindsse, korteri tulewad ja lahkuw siis majast, kui juhtumisi tulnud wõõras. Nähtagu teda minewat, kuid keegi ei wõi ütelda, kus ta korteris olnud.

Lindsse jõudis koju. Wärawast sisseastudes lihendas ta samme ja ligines aeglaselt oma uksele, kui õige mees kunagi. Ta wõttis taskust wõtme ja pistis lukuauku. Pööras — wõti ei pööra. Katsub — üks lahti.

Mis see siis tähendab? Habermann oleks ju lahkedeski ukse kinni keeranud.

Lindsse awab ukse ja jääb kohkunult seisma. Wahetoa ja tagatoa läwel maas lamab Habermann seliti lõhkilöödud peaga. Ukse piidad on täis priitskand werepiiske ja pea all suur ärakuiwamata loik.

Lindsse seisab, kui pähelöödu.

Siis tormab ta üle furnu tahatuppa. Pilku ahju peale heites näeb ta kolme mustawat auku — need on kolm wäljawõetud kiwi, mille taga ta harilikult oma wargusi warjas ja ühe taga nendest oli ka ta eilane saak olnud.

Kes siin wõisid käia?

Oli selge, et Habermann nendega wõitluses langenud.

Kes teadis aga ahjukiwide saladusi — ei olnud ju mingisugust wälisist tundemärki: kõik kiwiwahed olid ühetaoliseks tehtud.

Siin pidi keegi olema, kes asja tundis.

Aga mis nüüd teha?

Lindsse waatas kella — see oli kolm.

Wäljas kuuldusid sammu.

Tulgu mis tuleb — tema on oma toast leidnud Habermanni ja pidanud selle, kui rõõwliga tõsist werist wõitlust!

Aga wäljawõetud ahjukiwid?

Habermann on peidetud warandusi otsinud, neid muidugi ei olnud, sest Habermanni taskud on tühjad.

Juba astuti õuest esikotta.

Lindsse hüppas tapetu juurde, tegi oma käed ja riided eest ruttu werega ja jäi koputamist ootama.

— Aga millega ma siis õieti ta tapsin? — käis tal weel wiimsel silmapilgul peast läbi.

Ta waatas ringi. Kusagil ei olnud mingisugust asja, mis oleks tapariistaks wõinud olla.

Sel silmapilgul... Lindsse tarretas... koputati.

(Järgneb.)

Kõigile!

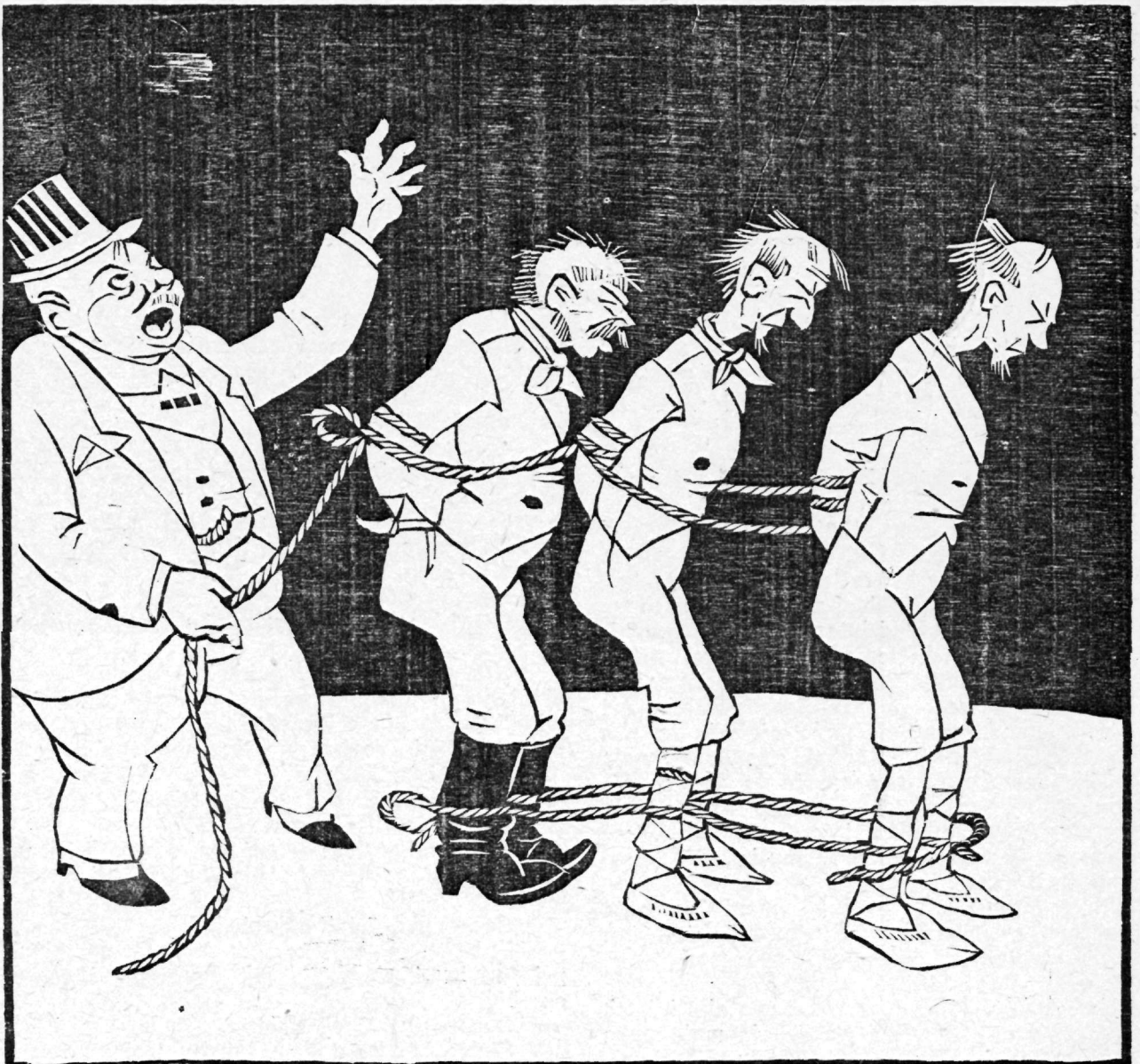
Kõigile!

Kõigile!

„Meie Matsi“ toimetuse ja talituse

asub nüüd Müüriwähe uulitsal wõi tänawal nr. 17, A. Kummeli (end. G. Kalla) trükkikojas.

Gori joonistus.

Maaliidu põllumeeste poliitika.

— „Põllumehed! Ärge viitke aega! Tulge minu juurde! Mina ühendan teid kõiki, et te siis edukalt oma kasude kaitseks võidelda võiksite!.. Ühenduses on jõud!..“

Käsi peseb teist.

Hra Comp on meile nii tarvilik õpejõud, et ilma temata meie kuidagi läbi ei saa. Palume ministeeriumi teda, hra Comp'i, kõrgemasse järku üle viia.

Kooliõpetajate nimel,

Palgi.

Hra Palgi on meile nii tarvilik õpejõud, et

meie realgümnaasium ilma temata kuidagi läbi ei saa.

Palume ministeeriumi, teda, hra Palgi't, kõrgemasse järku üle viia.

Kooliõpetajate nimel,

Comp.

Kõrgemasse järku üleviimine kindlustatud.

Erapooletu.